

de Santa Margalida (Mallorca). En un document d'aquest any, signat per Jaume I, hom s'hi refereix com *Alqueria de Hero*, i després va ser propietat de la baronia de Santa Margalida i d'Hero.¹ Avui prop de l'antiga població hi ha *es pòu d'éro* (Cor., 1963).

Tot indica que es tracta d'un topònim d'origen mossàrab amb la -o conservada com en *Muro* i *Campos*. Es pot pensar que sigui, igual que el cast. *yero*, un reflex del ll. vg. ERUM, variant d'ERVUM (que ha donat el cat. *erb* o *er*, mena de llegum). Notem que una variant *édros* (amb una *d* anàlogica no molt clara), usual en part del País Valencià, sol explicar-se com a mossàrabisme (DECat II, 418a56).

Però és més probable que *Ero* tingui el mateix origen que el cast. ant. *ero* 'camp cultivat' (documentat com *eiro* 1018, *ero* 1109) i l'ast. occid. *eiro* 'terra de conreu'. Menéndez Pidal (*Manual de gram. hist. esp.*, § 48) deriva aquest mot d'AGRU (ll. AGER, AGRĪ 'camp, territori') amb el tractament de -GR- > -ġr- (INTEGRU > enteiro > entero), però JCor. (DECH II, 653b50 ss; i, 78b23 ss.; DECat I, 74) a la vista de l'ast. *eru* 'era' i l'arag. *ero* «tablat de huerta» creu que probablement va haver-hi una confusió entre un derivat masculí d'AREA > *era* i el reflex d'AGRU (d'on el fr. ant. *air*, *aire*, cf. REW, i l'estudi de Rohlfs).

En el mossàrab balear la forma corresponent hauria estat *airo* o *eiro* d'acord amb la seva fonètica, i el canvi a *ero* es deuria als pobladors catalans. J. G.

¹ J. Mascaró, *Corpus de Top. de Mall.*, p. 1448; J. M. Bover en el seu llibre, *Bibl. de Escr. Bal.*, 1868, referint-se a J. A. Ferrer de Sant Jordi, escriptor d'obres històriques del S. XIX, ens diu que era senyor «de los lugares y baronías de Santa Margarita, Hero, Alcudiola, etc.» (p. 291, núm. 436).

EROLA, EROLES

En singular, en bastants NLL menors o decaiguts.⁴⁰

1) a. 957: «Ipsa *Erola* in valle Confluyente» (*Cat. Car.* II, 169.15), avui desaparegut, conserva el nom en el Grau de *S'Erola* te. Canavelles, alt Conflent; Ponsich (*Top.*, 98): *Erola* 1100, 1011, 1019, 1320; *Cerola* 1217, 1267, i altres de *Cerol*, *Ser-* en els Ss.⁴⁵ XIV, XVI i XVII.

2) Coll de l'*Erola* o de Salangoi, Cerd., te. Llo (XXIII). 3) *L'Erola*, raval de Castellar de N'Hug (C. A. Torras, *Berg.*, 134); pron.: *l'ərólə* a Borredà i Ripoll, 1920, Casac. 4) Id. també de Berga, mas a 1h15 de⁵⁰ Cercs, camí de Peguera (C. A. Torras, *ib.*, 76). 5) ermita, en el Montnegre, te. Tordera; pron.: *l'ərólə* (a Horsavinyà, 1932), a 0h15 d'aquesta església, al cap de la serra, quan el Montnegre comença a baixar cap a Vallmanya i Tordera. 6) La pronúncia oscilla entre *la gróla* i *lajrólə* ubaga de ~, te. Farrera de Pallars, gran bosc de pins i avets, que es travessa pujant de Sta. Magdalena pel camí de la Seu d'Urgell, abans d'arribar al Ras de Conques (1933, XXII, 81).

Eroles en plural.

1) Lloc desaparegut en el Conflent. Alart el situava prop de la Vall de Noedes, en un doc. de 1395 (*Docs. Géogr. Hist.*, 27). Ponsich dubta si era entre Orbanyà i Vellans (te. Conat), que ja és prop d'allà, i en dóna altres cites de 1359 i 1632.

2) EROLES, poble pallarès, agre. a Fígols de la Conca, 7 k. a l'O. de Tremp. *Pron. mod.*: *əróles*, 1957, recordo haver oït en les enq. que vaig fer a Fígols i a Claramunt (XVIII, 102-108, 108-111).

MENC. ANT. 1056: el Comte Ramon de Pallars, dóna a la seva muller València el castell de Mur, afr. or. *Limingana*, mer. *Ager*, occ. collo de *Sarga*, inde te. de *Castello Novo*, et vadit per terminum de *Croles* [leg. *Eroles*], circio *Talarn* et *Gallinariis*» (*MarcaH.*, col. 1106.22); text corregit en *Li. Fe. Ma.*, § 60, I, 75 i I, 125; 1077: «termine de *Eroles* sive de *Erbul*» (*Li. Fe. Ma.* I, 92); 1119: *Erolas* (*ib.*, I, 95); 1149: «in potestatem d'*Eroles*» (*Li. Fe. Ma.* II, 373); 1157: *Erolas* citat junt amb *Arbul* (veg. supra, art. *Arboló*) (MiretS., *TemplH.*, pp. 84-85); 1359: loch d'*Aroles* (*CoDoACA* XII, 74).

3) *Eroles*, agre. a Roda d'Isàvena: 1495: *RdEroles*, en el Fogatge de 1495. 4) Bac de les *Eroles*, te. Sal-des (XXXVIII, 80, 21). 5) *Mas Aroles*, amb capella de N. S. del Remei, te. Castell d'Aro (GGC, 605; Monsalv. IV, 112). 6) Masia o Casa d'*Eroles*, te. de Morella, a la dena de la Ciutat (XXVII, 178.25; 179.22). 7) Ermita de *L'Erola*, a l'O. de St. Segimon, te. Viladrau (Monsalv. XVII, 24).

En fi complementem-ho amb el compost *Coll-s'erola* de la Serra barcelonina del Tibidabo, de la qual dóna abundants notícies CCandi (GGC, *Ci. de Bna.*); se'n parla molt sobretot des que el 1347 s'hi trobaren³⁵ les abundoses deus que proveïren d'aigua la ciutat: en l'any 1356 ja passava «subtus terram in canonibus a pede montanearum de *Collis de Cerola*», CCandi, p. 392, n. 1096; moltes més notícies se citen a les pp. 1106a i b.

Sobre l'ETIM. bastarà remetre al DECat III, 418a41-416 (on s'afegeix encara algun altre NL), recordant que és diminutiu d'*era* i del seu ètmon ll. AREA; i que com a apellatiu es documenta el cat. *erola* des de 1038.

Se n'extragué un masculí *erol*, sobre el qual informa el DECat, 418b16-31. D'aquí *Erols*, poblat del Gironès, agre. a Llambilles, 1 k. al N. d'aquest poble. *Pron.*: *əróls*, a Quart, 1920, Casac.; amb una capella (Monsalv. XVI, 104). Una variant *L'ərórl* a St. Joan de Corts, NL menor o NP (XXIV, 152.7).

L'EROSSA

Turó en el terme de Mas de Barberans (mun. de la comarca de Montsià), consistent en un gran penyal isolat prop de *La Joca*, a la Serra de Caro, amb capçada planera.

Es pronuncia amb *o* oberta, *la erósa* o *la grósa*. Una variant *L'Airossa*, que se sent també (Cor., 1936) sembla haver resultat de *la erósa* amb la *a* i e pronuncia-